

ADFÆRDS- PROBLEMER I SKOLEN

Bo Hejlskov Elvén

● Referenceliste

Det glæder mig, at du har læst min bog og er interesseret i at fordybe dig i den viden, den bygger på. Jeg vil præsentere baggrunden til bogens tanker og metoder fra første til sidste side. Det er enklest. Det betyder, at jeg kan komme til at gentage mig selv undervejs. Men også, at princippernes sammenhæng bliver tydeligere.

God fornøjelse!
Bo Hejlskov Elvén

Første del: Principperne

#1 Find altid ud af, hvem der har et problem.

I teksten henvises der til Folkeskoleloven. Det første kapitel i loven er ret enkelt. Der står:

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

§ 2. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for folkeskolen, jf. dog § 20, stk. 3, § 44 og § 45, stk. 2, 2. pkt. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at alle børn i kommunen sikres ret til vederlagsfri undervisning i folkeskolen.

Stk. 2. Den enkelte skoles leder har inden for rammerne af lovgivningen og kommunalbestyrelsens og skolebestyrelsens beslutninger ansvaret for undervisningens kvalitet i henhold til folkeskolens formål, jf.

§ 1, og fastlægger undervisningens organisering og tilrettelæggelse.

Stk. 3. Elever og forældre samarbejder med skolen om at leve op til folkeskolens formål.

Der står, at Folkeskolen skal... Og så står der, at elever og forældre samarbejder...

Ansvar ligger således ganske tydeligt på skolen. Hvilket er en udmærket idé. Ellers kunne skolen jo give eleven skylden for, at han eller hun mislykkes med opgaven. Og det fører ikke til en bedre skole.

#2 Mennesker, der kan opføre sig ordentligt, gør det.

Citatet er en af mange mulige oversættelser af Ross W. Greenes sætning: People who can behave, will behave. Jeg synes det er den oversættelse, der er mest kraft i. Citatet kommer fra bogen:

- **Greene, RW (2010): *Det eksplosive barn. 2. udgave.* København: Forlaget Pressto.**

Hvis man vil læse mere om eksekutive funktioner (de funktioner, der stilles så store krav til i Palles case), kan man med fordel læse en af følgende bøger:

- **Fleischer, AV & Merland, J (2007): *Eksekutive vanskeligheder hos børn.* København: Dansk Psykologisk Forlag.**
- **Elvén, BH, Veje, H & Beier, H (2012): *Udviklingsforstyrrelser og psykisk sårbarhed.* København: Dansk Psykologisk Forlag.**

Om forskningen i effekten af Ross Greenes arbejde kan man læse i:

- **Greene, RW (2012): *Fortabt i skolen.* København: Forlaget Pressto.**

Ross Greene opdaterer desuden selv løbende en referenceliste på sin hjemmeside, www.livesinthebalance.org/reading-about-ross-greenes-collaborative-problem-solving

Man kan desuden se en film om et skoleprojekt i Sverige, hvor man fik helt fantastiske resultater med elevernes karakterer ved at arbejde ud fra Greenes grundtanke. Se:

www.ur.se/Produkter/160818-UR-Samtiden-Barnen-och-samhallet-Alla-ska-klara-skolan-exempel-fran-Nossebro-skola

En avisartikel om det samme projekt:

www.sydsvenskan.se/sverige/nar-skolan-ar-som-allra-bast/

Listen over de evner hos børnene, vi ofte kommer til at stille for høje krav til, er min egen. For hver af dem er der en masse referencer, man kan remse op:

Evnen til at beregne årsag og virkning i komplekse sammenhænge: En god sammenfatning af begrebet findes i:

- **Elvén, BH, Veje, H & Beier, H (2012): *Udviklingsforstyrrelser og psykisk sårbarhed.* København: Dansk Psykologisk Forlag.**

Evnen til at strukturere og gennemføre aktiviteter:

- **Fleischer, AV & Merland, J (2007): *Eksekutive vanskeligheder hos børn.* København: Dansk Psykologisk Forlag.**

Evnen til at huske, mens man tænker: En udmærket artikel fra Folkeskolen:

- www.folkeskolen.dk/523988/arbejdshukommelse---fundamentet-for-boerns-laering

Evnen til at tilbageholde impulser:

- **Fleischer, AV & Merland, J (2007): Eksekutive vanskeligheder hos børn. København: Dansk Psykologisk Forlag.**

Udholdenhed: En udmærket videnskabsjournalistisk artikel:

- **Lehrer, J (2009): Don't. The New Yorker, May 18 2009. Se: www.newyorker.com/reporting/2009/05/18/090518fa_fact_lehrer**

Fleksibilitet: En gammel definerende artikel:

- **Scott, W A (1962): "Cognitive complexity and cognitive flexibility." I: American Sociological Association, 25: 405-414.**

Ellers har Flescher & Merland og Elvén, Veje & Beier (begge nævnt ovenfor) gode sammenfatninger.

Sociale kompetencer: Det har vi skrevet en del om i:

- **Elvén, BH, Veje, H & Beier, H (2012): Udviklingsforstyrrelser og psykisk sårbarhed. København: Dansk Psykologisk Forlag.**

Men man kan også gå til kilden:

- **Frith, U (2005): Autisme – En gådes afklaring. København: Hans Reitzels Forlag.**

Stressfølsomhed: Vil man virkelig sætte sig ind i, hvad det indebærer, vil jeg anbefale, at man læser kapitel fire i:

- **Elvén, BH (2010): Problemskabende adfærd ved udviklingsforstyrrelser eller udviklingshæmning. København: Dansk Psykologisk Forlag.**

Evnen til at sige ja:

- **DiStefano C, Morgan GB, Motl RW (2012): "An examination of personality characteristics related to acquiescence." I: Journal of Applied Measurements. 2012; 13(1): 41-56.**

Evnen til at køle ned og bevare roen:

- **Diekhof EK, Geier K, Falkai P, Gruber O. (2011): "Fear is only as deep as the mind allows. A coordinate-based meta-analysis of neuroimaging studies on the regulation of negative affect." I: Neuroimage. 2011, Sep 1; 58(1): 275-85.**
- **Sjöwall D, Roth L, Lindqvist S, Thorell LB (2013): Multiple deficits in ADHD: executive dysfunction, delay aversion, reaction time variability, and emotional deficits. I: Journal of Child Psychology and Psychiatry. 2013, Jun; 54(6): 619-27.**

#3 Mennesker gør det, der giver mest mening i situationen.

Om tågen og farten:

- **Anstis S (2003): "Moving in a fog: stimulus contrast affects the perceived speed and direction of motion." I: Proceedings of the international joint conference on neural networks; 1; 11-15.**

Begreberne begribelighed og meningsfuldhed har jeg lånt fra:

- **Antonovsky, A (2000): Helbredets mysterium. København: Hans Reitzels Forlag.**

Om begribelige fysiske rammer:

- **Norman D (1988): The psychology of everyday things. New York: Basic Books.**
- **Vipu Viden 3, 2013: Mursten på recept. Århus: Oligofreniklinikken.**

Om struktur og forudsigelighed som grund for meningsfuldhed:

- **Gerland, G (2010): Arbeta med Aspergers syndrom: hantverket och den professionella rollen. Stockholm: Pavus Utbildning.**

#4 Den, der tager ansvar, kan påvirke.

Citatet er fra:

- **Weiner, B (1995): Judgments of Responsibility: A Foundation for a Theory of Social Conduct. New York: Guilford Press.**

Dave Dagnans arbejde:

- **Dagnan, D & Cairns, M (2005): "Staff judgements of responsibility for the challenging behaviour of adults with intellectual disabilities." I: Journal of Intellectual Disability Research, 49 (Pt 1): 95-101.**

Om negative effekter af straf:

- **Gershoff, E.T. (2002) "Corporal punishment by parents and associated child behaviors and experiences: A meta-analytic and theoretical review." I: Psychological Bulletin, 128(4): 539-579.**
- **Shutters, ST (2013): "Collective Action and the Detrimental Side of Punishment." I: Evolutionary Psychology 11(2): 327-346.**
- **BRÅ (2012): Återfall i brott. Slutlig statistik för 2003-2005. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.**
- **Clausen, S & Kyvsgaard, B (2009): Ungdomssanktionen: En effektevaluering. København: Justitsministeriets Forskningskontor.**
- **Levin C (1998): Uppfostringsanstalten. Om tvång i föräldrars ställe. Doktorsafhandling. Lund: Arkiv Förlag/A-Z Förlag.**
- **Sigsgaard, E (2002): Skæld ud. København: Hans Reitzels Forlag.**

Om legitimerende effekter:

- Gneezy, U. and Rustichini, A. (2000): "A Fine is a Price." I: *The Journal of Legal Studies*, Vol. 29, 1, 1-17.

Om forskellige tendenser til at straffe:

- de Quervain, D. J.-F., Fischbacher U., Treyer, V., Schellhammer M., Schnyder, U., Buck, A., Fehr, E. (2004) "The neural basis of altruistic punishment." I: *Science*, 305, 1254-1258.

Om hvorfor vi straffer:

- Boyd R, Gintis H, Bowles S, Richerson PJ. (2003): "The evolution of altruistic punishment." I: *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*. 100 (6): 3531-5.

#5 Børn lærer ingenting af at mislykkes.

Kapitlet bygger på artiklen:

- van Duijvenvoorde ACK, Zanolie K, Rombouts SARB, RaijmakersMEJ, & Crone EA (2008): "Evaluating the Negative or Valuing the Positive? Neural Mechanisms Supporting Feedback-Based Learning across Development." I: *The Journal of Neuroscience* 28 (38): 9495-9503.

#6 Man skal have selvkontrol for at kunne samarbejde.

- Kaplan, S.G., and Wheeler, E.G. (1983): "Survival skills for working with potentially violent clients." I: *Social Casework*, 64, 339-345.
- Elvén, BH (2010): *Problemskabende adfærd ved udviklingsforstyrrelser eller udviklingshæmning*. København: Dansk Psykologisk Forlag.
- Diekhof EK, Geier K, Falkai P, Gruber O. (2011): "Fear is only as deep as the mind allows A coordinate-based meta-analysis of neuroimaging studies on the regulation of negative affect." *Neuroimage*. 2011, Sep 1; 58(1): 275-85.
- Sjöwall D, Roth L, Lindqvist S, Thorell LB (2013): Multiple deficits in ADHD: executive dysfunction, delay aversion, reaction time variability, and emotional deficits. I: *Journal of Child Psychology and Psychiatry*. 2013, Jun; 54(6): 619-27.
- Bendixen, C, Esbensen, A, Pedersen, LM, Hansen, L, Hansen, SG, Pøhler, L. (2005): *Magtanvendelse i Folkeskolen*. København: Center for ligebehandling af handicappede og Børnerådet i samarbejde med Undervisningsministeriet.

#7 Alle gør, hvad de kan for at bevare selvkontrollen.

- Elvén, BH (2010): Problemskabende adfærd ved udviklingsforstyrrelser eller udviklingshæmning. København: Dansk Psykologisk Forlag.

Om strategien at tale med eleven:

- Rollnick S., & Miller, W.R. (1995): "What is motivational interviewing?" I: Behavioural and Cognitive Psychotherapy, 23, 325-334.

#8 Affekt smitter.

Begrebet affektsmitte kommer fra:

- Tomkins, Silvan S (1962): Affect, Imagery, Consciousness, Volume I. London: Tavistock.
- Tomkins Silvan S (1963): Affect, Imagery, Consciousness: Volume II, The Negative Affects. New York: Springer.
- Tomkins Silvan S (1991): Affect, Imagery, Consciousness Volume III. The Negative Affects: Anger and Fear. New York: Springer.

Videnskabeligt grundlag:

- Hatfield, E, Cacioppo JT, Rapson RL (1993): "Emotional Contagion." I: Current Directions in Psychological Science 2(3), 96-99.

En mere grundig forklaring findes i:

- Elvén, BH, Veje, H & Beier, H (2012): Udviklingsforstyrrelser og psykisk sårbarhed. København: Dansk Psykologisk Forlag.

Spejlneuronforskningen kommer fra:

- Rizzolatti G & Craighero L (2004): "The Mirror-neuro system." I: Annual Review of Neuroscience 27: 169-92.

Daniel Stern-citatet er fra et foredrag, han holdt på konferencen Meeting of Minds i Herning i 2007.

Strategierne til at mindske affekttrykket er fra metoden Low Arousal Approach. Den kan man læse mere om i:

- Elvén, BH (2010): Problemskabende adfærd ved udviklingsforstyrrelser eller udviklingshæmning. København: Dansk Psykologisk Forlag.
- McDonnel, Andrew (2010): Managing Aggressive Behavior in Care Settings. London: Wiley.

#9 Konflikter består af løsninger.

Om Matthew Goodman kan man læse på www.caica.org

Om nødværge står der i Straffelovens 3. kapitel:

§ 13. Handlinger foretagne i nødværge er straffri, for så vidt de har været nødvendige for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb og ikke åbenbart går ud over, hvad der under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning er forsvarligt.

§ 14. En handling, der ellers ville være strafbar, straffes ikke, når den var nødvendig til afværgelse af truende skade på person eller gods, og lovovertrædelsen måtte anses for at være af forholdsvis underordnet betydning.

#10 Pædagogisk arbejde er at stille krav på en måde, der virker.

Martha Nussbaums tanker findes i:

- **Nussbaum MC (2007): *Frontiers of Justice: Disability, Nationality, Species Membership* (The Tanner Lectures on Human Values). Boston: Harvard University Press**

Om vold mod personale som sætter grænser:

- **Bjørkly S. (1999): "A ten-year prospective study of aggression in a special secure unit for dangerous patients." I: *Scandinavian Journal of Psychology* 40(1): 57-63**

Om afledning:

- **McDonnel, Andrew (2010): *Managing Aggressive Behavior in Care Settings*. London: Wiley.**

#11 Man bliver leder, når nogen følger.

Hobbes tanker om magt kommer fra:

- **Hobbes, T (1651): *Leviathan*.**

Anden del: Cases og handleplaner

Modellen med de forskellige faser er en udvidelse af en model, som bygger på:

- Kaplan, S.G., and Wheeler, E.G. (1983). "Survival skills for working with potentially violent clients." I: *Social Casework*, 64, 339-345.
- Whitaker, P (2006): *Problematisk adfærd og autisme - vejledning til forældre, lærere og pædagoger i forebyggelse og håndtering af problematisk adfærd*. Virum: Videnscenter for Autisme.

Modellen er første gang vist i:

- Bendixen, C, Esbensen, A, Pedersen, LM, Hansen, L, Hansen, SG, Pøhler, L. (2005): *Magtanvendelse i Folkeskolen*. København: Center for ligebehandling af handicappede og Børnerådet i samarbejde med Undervisningsministeriet.

Handleplansmodellen kommer fra:

- Björne, P, Andresson, I, Björne, M, Olsson, M, Pagmert, S (2012): *Utmanande beteenden, utmanande verksamheter*. Malmö: Stadskontoret.

De fysiske metoder bygger på:

- McDonnel, Andrew (2010): *Managing Aggressive Behavior in Care Settings*. London: Wiley.

Om tegneseriesamtaler:

- Gray, C, & Attwood, T (2010): *The new social story book - 10th anniversary edition*. Arlington: Future Horizons.

Om Skolfam:

- Tordön, R, Axelsson, U, Rappestad, CN, Windelhed, E, Wiman-Olsson, M (2012): *Projektrapport Skolfam2*. Stockholm: Allmänna Barnhuset.